

Sınıf Öğretmenlerinin Finansal Okur-Yazarlık Bilgisi Üzerine Bir Araştırma

A Research on Classroom Teachers' Financial Literacy Knowledge

Mehmet Solak^a, Tuncay Çakır^a, Asiye Solak^a, Bilal Solak^b

^aŞehit Fethi Murat School, Elazığ, Türkiye,

^bDepartment of Management Information Systems, Firat University, Elazığ, Türkiye
bsolak@firat.edu.tr (Corresponding Author)

Özet

Bireylerin gelirlerini etkin bir şekilde kullanmasını, ülkedeki tasarrufların artırılmasında katkı sunmasını ve farklı finansal ürünlere yatırım yapmasını hedef alan finansal okuryazarlığın önemi her geçen gün artmaktadır. Ulusal ve uluslararası fonlarla finanse edilerek, Finansal okuryazarlık seviyesinin toplumun bütün kesimlerinde artırılması hedeflenmektedir. Sınıf öğretmenleri, bireylerin eğitim hayatlarına başladıklarında, ilk karşılaştıkları kahramanları/rol modelleri olmalarından dolayı geleceğin inşasında önemli bir rol oynarlar. Sınıf öğretmenlerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin artırılması hem sınıf öğretmenleri hem de yetiştirdikleri öğrenciler açısından son derece önemlidir. Çalışmamız, Elazığ ilinde devlet okullarında eğitim veren sınıf öğretmenlerinin finansal okur-yazarlık seviyelerini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Çalışma kapsamında, Elazığ merkezinde görev yapan 156 sınıf öğretmenine anket uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, finansal kavramlarla ilgili sorulara ortalamasının üzerinde doğru cevaplar verilmesi, temel finansal kavramlara ilişkin bilgilerinin olduğu görülmüştür ayrıca, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, finansal tutuma ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin finansal okuryazarlık açısından yeterli düzeyde oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Finansal Okuryazarlık, Sınıf Öğretmenleri, Elazığ

Abstract

The importance of financial literacy, which aims to enable individuals to use their income effectively, contribute to increasing savings in the country and use different financial products, is increasing day by day. It is aimed to increase the level of financial literacy in all segments of society by financing it with national and international funds. Classroom teachers play an important role in the construction of the future as they are the first heroes/role models that individuals encounter when they start their educational lives. Increasing the financial literacy levels of classroom teachers is extremely important for both classroom teachers and the students they educate. Our study was conducted to determine the financial literacy levels of classroom teachers teaching in public schools in Elazığ. Within the scope of the study, a survey was applied to 156 classroom teachers working in Elazığ center and the obtained data was analyzed with the SPSS program. As a result of the study, it was seen that their knowledge of basic financial concepts was above average in the questions asked about financial concepts. Moreover, when the answers given by the classroom teachers participating in the study regarding financial attitudes were examined, it was determined that the classroom teachers were at a sufficient level in terms of financial literacy.

Keywords: Financial Literacy, Classroom Teachers, Elazığ

Acknowledgments

Araştırmanın etik kurul onayı Şırnak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 29.11.2022 tarih ve E-74546226-050.03-53181 sayılı kararı ile alınmıştır. Araştırmanın tüm aşamalarında etik kurallara uyulmuştur.

ForCitation: Solak, M., Çakır, T., Solak, A. Solak, B. (2024). Sınıf Öğretmenlerinin Finansal Okur-Yazarlık Bilgisi Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Academic Value Studies*, 10 (2), 96-104. <http://dx.doi.org/10.29228/javs.76424>

Received: 09.05.2024 Accepted: 30.06.2024

This article was checked by [intihal.net](http://www.intihal.net)

1. Giriş

Finansal okuryazarlığın rolü hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde giderek artan bir ilgi görmektedir (Cole vd,2011:1935).Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerdeki politika yapıcılar, finansal okuryazarlığın ve finansal eğitim programlarına kaynak yatırımının öneminin giderek daha fazla farkına varmaktadır. Dünya Bankası ve diğer bağışçılar tarafından finanse edilen kapsamlı ulusal girişimler ve programlar dünya çapında ortaya çıkmıştır (Xu ve Zia,2012:2).Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde Ocak 2008'de hükümet, ekonominin her düzeyinde finansal eğitimi geliştiren ve finansal hizmetlere erişimi artıran programları teşvik etmekle görevli, Finansal okuryazarlık konusunda Başkanlık Danışma Konseyi'ni kurmuştur (Colevd.,2011:1935). Ülkemizde de finansal okuryazarlığın artırılması için sivil toplum kuruluşları ve kamu tarafından çeşitli destekler sunulmaktadır. 12. Kalkınma planında “*Finansal okuryazarlık içeriği ilk ve orta öğretim müfredatına yansıtılacaktır*” şeklinde hedef belirlenmiştir. Kalkınma planında belirlenen hedefler 2028 yılına kadar finansal okuryazarlığın artırılmasına verilen önemin bir göstergesidir.

Finansal okuryazarlık kavramı üzerine yapılan araştırmalar, bugüne kadar, finansal okuryazarlığın yönelik birçok yeni tanımın yapılmasına olanak sağlamıştır. Finansal okuryazarlık, yalnızca finansal bilgiyi değil aynı zamanda finansal farkındalık, finansal tutum, finansal beceriler, finansal deneyim, finansal kararlar vb. gibi diğer değişkenleri de kapsamaktadır (Dewivd.,2020:134).

Çalışmamız, Elazığ ilinde devlet okullarında eğitim veren 735 sınıf öğretmeninin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde literatür taraması verilmiş, ikinci bölümde finansal okuryazarlık hakkında bilgiler sunulmuş, üçüncü bölümde ise uygulamaya yer verilmiştir.

2. Literatür Taraması

Temizel ve Bayram (2011), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemeye yönelik olarak bir çalışma yapmışlardır. Çalışma kapsamında, öğrenim gören 433 öğrenciye anket yapılmış ve bulgular değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, çalışmaya katılanlar, ekonomi bilgilerini internette ve televizyondan takip ettiklerini ve ayrıca kendilerini finansal okuryazarlık açısından yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir.

Ergün vd. (2014) çalışmalarında, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerini belirlemek amacı ile anket yöntemiyle araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin; faiz, enflasyon ve borsa bilgilerinin yetersiz olduğu buna karşın, temel düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilmiştir.

Alkaya ve Yağlı (2015) çalışmalarında, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda, finansal tutum ile finansal davranış arasında ilişki olduğu ve öğrencilerin olumlu finansal davranış ve tutumlar sergiledikleri ancak öğrencilerin finansal bilgi açısından yeterli düzeyde olmadıkları tespit edilmiştir.

Kılıç vd. (2015) yaptıkları çalışmada, Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacı bir anket uygulayarak sonuçları yorumlamışlardır. Çalışma kapsamında, üniversitede eğitim gören ve farklı demografik yapıları olan öğrencilerinin, finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı düzeyi %48 olarak bulunmuştur. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi bayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ayrıca kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımının finansal okuryazarlık üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Çoşkun (2016) çalışması, Manisa Celal Bayar Üniversitesinde eğitim gören ön lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık algılarının, finansal davranışlarını ve tutumlarını tespit edebilmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilmiştir.

Yardımcıoğlu ve Yörük (2016) yaptıkları çalışmada, Kahramanmaraş'ta çalışan kişilerin finansal farkındalık ve finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemeye çalışılmışlardır. Araştırmanın sonucunda, çalışanların finansal farkındalık ve finansal okuryazarlığa karşı olumlu algılarının olduğu ancak finansal okuryazarlıkta eksikliklerin bulunduğu tespit edilmiştir.

Er ve Çetintaş (2018) çalışmalarında, işçilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. 298 işçi üzerinde yürütülen anket çalışması sonucunda işçilerin, günlük iş ve işlemleri açısından finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca işçilerin tasarruf eğilimlerine doğrudan katkı yapacak gelecekle ilgili planlamalar noktasında yetersiz bilgi, tutum ve davranış düzeyine sahip oldukları yönünde bulgular gözlemlenmiştir.

Gök ve Coşkun (2020) yaptıkları çalışmada, Z kuşağının finansal okuryazarlık eğilimlerini incelemişlerdir. Çalışma kapsamında,400 Z kuşağı mensubuna sosyal medya üzerinden ulaşılarak veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda,400 Z kuşağı mensubunun finansal okuryazarlıklarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Goyal ve Kumar (2020) yaptıkları çalışmada, finansal okuryazarlığa yönelik olarak 2000-2019 yılları arasında yazılan literatürün bibliyometrik analizini yapmışlardır.

Yiğitbaş vd. (2020) yaptıkları çalışma kapsamında,12-14 yaş aralığında eğitim gören orta öğretim öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık eğitimi verilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, finansal okuryazarlık eğitimleri alan öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazarlık seviyelerinin arttığı tespit edilmiştir.

Yılmaz ve Aslan (2020) çalışmalarında, Siirt üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesinde eğitim gören 265 öğrencinin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, demografik değişkenlere göre finansal okuryazarlık düzeylerinin değiştiği ayrıca internet ve mobil bankacılık işlemlerini kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ünlüer (2021) yaptığı çalışmada, Eskişehir ili Tepebaşı ilçesindeki bir ilkokuldaki 25 dördüncü sınıf öğrencisi sosyal bilgiler dersi alan ilkokul öğrencilerine finansal okuryazarlığa yönelik materyalleri geliştirilmiş ve 5 hafta süreyle uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda, finansal okuryazarlık eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin arttığı tespit edilmiştir.

Çetin (2024) yaptığı çalışmada, finansal okuryazarlığa ilişkin ulusal ve uluslararası yapılan çalışmaları analiz etmiştir. Yazar, teorik yaptığı çalışma sonucunda, kısa süreli finansal okuryazarlık eğitimlerin davranışsal etki yapmadığı ayrıca ülkemizde finansal okuryazarlığa ilişkin çalışmaların kapsamının genişletilerek müfredatlara konulması önerilerinde bulunmuştur.

3. Finansal Okuryazarlık

Literatürde tutarlı bir tanımın bulunmaması nedeniyle finansal okuryazarlığın tanımı konusunda akademisyenler ve uzmanlar arasında fikir ayrılıkları yaşanmaktadır (Goyal ve Kumar,2020:80). OECD'ye göre, Finansal okuryazarlık, sağlıklı finansal kararlar almak ve sonuçta bireysel finansal refaha ulaşmak için gerekli olan finansal farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların birleşimidir (OECD,2020).

Finansal okuryazarlık, farklı ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından etkili finansal katılım bileşenlerinden biri olarak ele alınmaktadır (Hasan ve Hogue,2021:4). Artan finansal okuryazarlık, insanların refahı üzerinde derin bir etkiye sahip olacak ve onların borç ve yatırım dolandırıcılığı tuzaklarından kaçınmalarına yardımcı olacaktır.

OECD finansal okuryazarlığın artırılması için üç ana başlık tavsiye etmektedir:

- Finansal okuryazarlık için ulusal stratejiler geliştirilmesi
- Finansal okuryazarlık ve finansal ortamın çeşitli sektörlerde oluşturulması
- Finansal okuryazarlık programlarının etkili bir şekilde sunulması

Ülkemizde ve dünyada finansal okuryazarlığın artırılması için sivil toplum kuruluşları ve kamu tarafından çeşitli destekler sunulmaktadır. OECD finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi amacı ile dünyanın birçok farklı ülkesinde araştırmalar yapmaktadır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde, son yıllarda finansal okuryazarlık eğitimlerinde önemli artışların yaşandığı tespit edilmiştir.

4. Çalışmanın Bulguları

4.1. Çalışmanın Kısıtları

Çalışmamız, Elazığ ili merkezde ve devlet okullarında görev alan 156 sınıf öğretmeni üzerine yapılmıştır. Çalışmamızın kısıtını oluşturmaktadır.

4.2. Çalışmanın Evreni

Çalışmamızın evrenini, Elazığ ili merkezde ve devlet okullarında görev yapan 735 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Online anketler okul müdürlerinden ve milli eğitim il müdürlüğünün izni ile bütün öğretmenlere gönderilmiştir.

Belirlenen süre içerisinde 182 sınıf öğretmeni ankete cevap vermiş ancak gönderilen anketlerden, eksik cevaptan dolayı sadece 156 tanesi analize dahil edilmiştir.

4.3. Çalışmanın Amacı

Çalışmamız, Elazığ ilinde devlet okullarında eğitim veren sınıf öğretmenlerini finansal okur-yazarlık seviyelerini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

4.4. Çalışmanın Bulguları

Çalışmamızın bu bölümünde, analiz sonucu elde edilen bulgular verilmiştir.

Tablo 1. Anketi Cevaplayan Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Özellikler

<i>Cinsiyet</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Kadın	87	55,8
Erkek	69	44,2
<i>Mesleki Deneyim</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
1-5 yıl	4	1,9
6-10 yıl	21	13,5
11-15 yıl	19	12,8
16-20 yıl	46	29,5
21 yıl ve üstü	66	42,3
<i>Medeni Hali</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Bekar	23	14,7
Evli	133	85,3
<i>Unvan</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Sınıf Öğretmeni	136	87,2
Müdür Yardımcısı	11	7,2
Müdür	9	5,6

Tablo 1’de çalışmaya katılan öğretmenlere ilişkin demografik özellikler verilmiştir. Çalışmaya katılan ilkökuller öğretmenlerinin %55,8’inin kadın olduğu tespit edilmiştir. Milli eğitim bakanlığının ilkökullerde görev yapan öğretmenlerinin demografik yapıları ile eşdeğerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerinin %73’ü 16 yıl ve üzerinde mesleki deneyime sahip oldukları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin il merkezlerinde görev yapmaları için köy ve/veya ilçelerde uzun bir mesleki deneyim gerekmektedir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %87,2’sinin herhangi bir idari görevleri olmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Finansal Bilgi Bölümü

<i>Finansal Bilgiler</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
İnternet Bankacılığı Şifresi Birinci Derece Akrabalar İle Paylaşılmalıdır	53	34
İnternet Bankacılığı Şifresi Birinci Derece Akrabalar İle Paylaşılmamalıdır	103	66
Banka Kart Şifrelerinde doğum yılı vb. kolay tahmin edilebilecek karakterler kullanılmamalıdır.	136	87,2
Banka Kart Şifrelerinde doğum yılı vb. kolay tahmin edilebilecek karakterler kullanılmalıdır.	20	12,8
Telefon üzerinden bankacılık işlemlerinde banka görevlileri ile şifre paylaşımı yapılabilir.	15	10,3
Telefon üzerinden bankacılık işlemlerinde banka görevlileri ile şifre paylaşımı yapılmamalıdır.	141	89,7

Tablo 2’de çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin temel finansal bilgilerini ölçmeye yönelik olarak sorulmuş olan sorulara verdikleri cevaplar görülmektedir. Teknolojik gelişmeler internet alt yapılarının gelişmesi ve Covid-19 pandemi süreci ile birlikte “internet bankacılığı” kullanımı yaygınlaşmıştır. İnternet bankacılığı ile fiziksel şubelerden yapılmakta olan işlemlerin tamamına yakını yapılabilmektedir. İnternet bankacılığı kullanımının ve güvenliğinin sağlanması açısından en önemli öge, internet bankacılığı şifresidir. Katılımcıların %66’sı internet bankacılığı şifresinin en yakın kişiler ile paylaşılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak toplumun önemli meslek grubu olan sınıf öğretmenlerinin %34’ü paylaşılabilirliğini ifade etmişlerdir. Toplumumuzun sosyolojik yapısı incelendiğinde, akrabalık bağlarının güçlü olması ve yakın akrabalara olan güvenin yüksek olması yüzde 34’lük durum ile uyumlu olarak değerlendirilmiştir. Anketimize katılan öğretmenlerin %87,2’si “banka kart şifrelerinde doğum yılı vb. kolay şifreler kullanılmamalıdır” diyerek, ortalamanın üzerinde temel finansal bilgilerinin olduğu görülmüştür. Benzer bir durum, öğretmenlerin %89,7’sinin biroranda “telefon üzerinden bankacılık işlemlerinde banka görevlileri ile şifre paylaşılmamalıdır” diyerek, ortalamanın üzerinde çıkararak finansal bilgilerinin olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Finansal Kavramlarla İlgili Verilen Cevapların Frekans Sonuçları

<i>Finansal kavramlardan hangisi doğrudur</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Faiz oranları arttıkça, kredi kullanımı artar.	12	8,3
Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır.	124	80,1
Hisseler senedi, döviz, altın gibi finansal araçlar birbirinden bağımsız değişim gösterir.	14	9,6
İhracat rakamlarının yüksek olması ekonomimiz için olumlu bir gelişmedir.	6	2
Türkiye’de Katma değer vergisi (KDV) tüm ürünlerde %18 Olarak uygulanmaktadır.	Frekans	%
Doğru	65	41,7
Yanlış	91	58,3

Finansal okur yazarlığın önemli unsurlarından biri temel finansal kavramlara kişilerin hakim olmasıdır. Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin ortalamasının üzerinde doğru yanıtlar vermesi bize, sınıf öğretmenlerinin, temel finansal kavramlara ilişkin yeterli bilgi düzeylerinin olduğunu göstermiştir.

Ülkemizde %1, %8 ve %18 olmak üzere üç farklı oranda (KDV) oranlarını ürünlerin cinslerine göre değişiklik göstermektedir. Anketimize katılan sınıf öğretmenlerinin %58,3'ü "Türkiye'de tüm ürünlerde %18'lik (KDV) uygulanmamaktadır" ifadesinin doğru olduğunu ifade ederek, ortalamasının üzerinde cevap vermişlerdir. Sadece %18lik KDV diliminin bilinmesi sınıf öğretmenlerinin, KDV'ye ilişkin yeterli bilgi düzeylerinin olmadığını göstermiştir.

Tablo 4. Finansal Davranışların Frekans Sonuçları

<i>Finansal Davranışlar</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Aylık bütçe yaparım	118	76,2
Aylık bütçe yapmam	38	23,7
Yıllık bütçe yaparım	84	53,8
Yıllık bütçe yapmam	72	46,2
Finansal birikim ve ödemeler için bankacılık faaliyetlerinden yararlanırım.	126	81,4
Finansal birikim ve ödemeler için bankacılık faaliyetlerinden yararlanmam.	30	18,6
Sanal bankacılık (mobil,internet) kullanıyorum.	147	94,2
Sanal bankacılık (mobil,internet) kullanmıyorum.	9	5,8
Gelecekteki beklenen durumlar için (eğitim-evlilik-emeklilik vb) bir fon hazırladım ve/veya girişim içindeyim.	86	55,1
Gelecekteki beklenen durumlar için (eğitim-evlilik-emeklilik vb) bir fon hazırlamadım.	70	44,9
Beklenmeyen durumlar için (hastalık,afet,işsizlik,kaza vb) kendimi güvenceye alacak önlemler alırım.	86	55,1
Beklenmeyen durumlar için (hastalık,afet,işsizlik,kaza vb) kendimi güvenceye alacak önlemler almam.	70	44,9
Alışverişlerimde karşılaştırma yaparım.	145	92,9
Alışverişte karşılaştırma yapmam.	11	7,1

Finansal planlamanın ve finansal okuryazarlığın en önemli unsurlarından biri, aylık ve yıllık bütçe yapılmasıdır. Bütçeler, gelir ve gider hedeflerinin oluşturulması ve bütçe sapmalarının tespit edilerek nedenlerinin araştırılması açısından finansal planlamaya önemli bir katkı yaparlar. Bireysel yapılan aylık ve yıllık bütçeler, kişilerin, gelir ve gider hedeflerini tutturarak, tasarruf sağlayarak hem bireylerin hem de ülkelerin gelişmesine katkı sağlayacaklardır.

Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin %76,2sinin aylık bütçe yaptıkları tespit edilmiş ancak yıllık bütçe yapma açısından bu oranının önemli bir oranda düştüğü görülmektedir. Farklı meslek gruplarına yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızın bir diğer bulgusu, sınıf öğretmenlerinin, %81,4'nün birikim ve ödemeler için bankacılık faaliyetlerinden yararlandıkları görülmüştür ve %94,2 'sinin sanal bankacılık (mobil, internet) kullanarak bu faaliyetlerinden yararlandıkları tespit edilmiştir.

Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin, %55,1'nün gelecek kaygısı yaşamamak için önlem alma taraftarı oldukları görülmüştür. Tespit edilen bulgu, gelişmekte olan ekonomilerde ki kişilerin finansal davranışları ile ve ülkemizin sosyolojik durumu ile anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Finansal okuryazarlık açısından, fiyat karşılaştırmaları yaparak alış-veriş yapılması, kişilerin ekonomik kazanç elde etmesi için önemli bir unsurdur. Anketimize katılan sınıf öğretmenlerinin, %92,9'nun alışverişte karşılaştırma yaparak maliyetleri düşürdükleri tespit edilmiştir.

Tablo 5. Aylık Bütçede Giderlerin Gelirleri Aştığı Ay Sayısı

<i>Finansal Davranışlar</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
0 ay	33	21,2
1-3 ay	46	29,5
4-6 ay	32	20,5
7-9 ay	22	14,1
10-11 ay	4	2,5
12 ay	18	1,5

Finansal okuryazarlığı yeterli düzeyde olan kişilerde aylık gelir ve gider dengesi sağlanarak, giderlerin gelirleri aşması beklenmez. Çalışma kapsamında, ankete cevap veren sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %80'nin en az bir ay giderlerinin gelirlerini aştığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Finansal Bilgilerin Frekans Sonuçları

<i>Finansal Davranışlar</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Döviz kazancım olmasa da döviz(yabancı para birimi) borçlanırım.	115	73,7
Döviz kazancım olmasa da döviz(yabancı para birimi) borçlanmam.	41	26,3
Kredi kartı borçlarınızı zamanında ödeyebiliyorum.	125	80,1
Kredi kartı borçlarınızı zamanında ödeyemiyorum.	31	19,9
Borçlanmalarımda, ailemi tercih ederim.	94	60,3
Arkadaşlarımı tercih ederim	49	31,4
Çalıştığım banka kredisini tercih ederim	39	25
En düşük faiz oranlı banka kredisini tercih ederim	59	37,8
Yasal olmayan kanalları tercih ederim.	0	0

Tablo 6 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin finansal kaynağa ihtiyaç duyduklarında, bankalardan, yakın akrabalarından ve arkadaşlarından finansal kaynağı temin ettikleri görülmektedir. Borçlanma aracı olarak; döviz ve bankalardan krediyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların hiçbirinin yasal olmayan (Tefeci vb. gibi) yollardan finansal kaynak temin etmedikleri çalışmanın bir diğer bulgusudur. Bankalardan kredi alırken düşük faiz oranlı bankalar tercih edilmekte ayrıca katılımcıların %80’ni kredi kartını zamanında ödeyebilmektedir.

Tablo 7. Finansal Tutum ile İlgili Verilen Cevapların Frekansları

<i>Finansal Tutum</i>	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Alışveriş ve para harcama konusunda mantıklı davranıyorum.		
Kesinlikle katılmıyorum	8	4,1
Katılmıyorum	13	8,3
Emin değilim	22	15,4
Katılıyorum	68	43,6
Kesinlikle Katılıyorum	45	28,8
Gelecek için finansal planlama yaparım		
Kesinlikle katılmıyorum	11	7,1
Katılmıyorum	17	10,8
Emin değilim	27	17,3
Katılıyorum	72	46,2
Kesinlikle Katılıyorum	29	18,6
Yatırımlar konusunda bilgi toplarım		
Kesinlikle katılmıyorum	6	3,8
Katılmıyorum	10	6,4
Emin değilim	27	17,3
Katılıyorum	78	50
Kesinlikle Katılıyorum	25	16

Tablo 7’de, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, finansal tutumuna ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde, %70’in para harcamada tutarlı davrandıklarını, yüzde 54’nün geleceğe yönelik finansal planlar yaptıklarını, %66’sının ise yatırımlar için bilgi topladıklarını ifade etmişlerdir. Genel olarak finansal tutuma ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin finansal okuryazarlık açısından yeterli düzeyde oldukları düşünülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Finansal okuryazarlık, ülkelerin ve bireylerin sosyo-ekonomik gelişmeleri açısından son derece önemli bir konudur. Finansal okuryazarlığın öneminin son yıllarda anlaşılması ile birlikte bilimsel çalışmalarda, her kişi ve meslek gruplarında araştırmalar yapılmakta ayrıca ulusal ve uluslararası kuruluşların finansörlüğünde çeşitli gruplara eğitimler verilerek finansal okuryazar sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Çalışmamız kapsamında, Elazığ ilinde devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacı ile anketler uygulanmış ve veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

- Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, temel finansal kavramlara ilişkin veriler incelendiğinde, finansal kavramlarla ilgili sorulara ortalamasının üzerinde çıkarak temel finansal kavramlara ilişkin bilgilerinin olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, finansal tutuma ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin finansal okuryazarlık açısından yeterli düzeyde oldukları düşünülmektedir.
- Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, borçlanma aracı olarak; döviz ve bankalardan krediyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların hiçbirinin yasal olmayan (Tefeci vb. gibi) yollardan finansal kaynak temin etmedikleri çalışmanın bir diğer bulgusudur. Bankalardan kredi alırken düşük faiz oranlı bankalar tercih edilmektedir.
- Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin finansal kaynağa ihtiyaç duyduklarında, bankalardan, yakın akrabalarından ve arkadaşlarından finansal kaynağı temin ettikleri tespit edilmiştir. Aile ve arkadaşların tercih edilmesi ülkemizin sosyo-demografik özellikleri ile uyumlu olarak değerlendirilmiştir.
- Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, %81,4'nün finansal birikim ve ödemeler için bankacılık faaliyetlerinden yararlandıkları görülmüştür ve %94,2'sinin sanal bankacılık (mobil, internet) kullanarak bu faaliyetlerinden yararlandıkları tespit edilmiştir.
- Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin, %55,1 lük bir oranla ortalamasının üzerinde bir oranla gelecek kaygısı yaşamamak için önlem alma taraftarı oldukları görülmüştür. Tespit edilen bulgu, gelişmekte olan ekonomilerde ki kişilerin finansal davranışları ile ve ülkemizin sosyo-psikolojik durumu ile anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, finansal okuryazarlık düzeylerinin yeterli olduğu ancak bütçeleme ve yatırımlar açısından çeşitli eğitimler verilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Geleceğimizi yetiştiren sınıf öğretmenlerimizin finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olması ayrıca memnuniyet verici bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda, milli eğitim bakanlığında çalışan branş öğretmenlerine ve ayrıca özel okullarda hizmet veren sınıf ve branş öğretmenlerinin finansal okuryazarlığının belirlenmesine yönelik olarak yapılacak çalışmaların literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Alkaya A, Yağlı İ. (2015). Finansal Okuryazarlık - Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,8 (40)
- Cole, S., T. Sampson, and B. Zia. (2011). Pricesorknowledge? WhatDrivesDemandfor Financial Services in EmergingMarkets?,Journal of Finance,66 (6): 1933–1967
- Coşkun, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış Ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma. İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,5 (7),2247-2258. <https://doi.org/10.15869/itobiad.260263>
- Çetin, M. (2024). Küresel ve Ulusal Düzeyde Finansal Okuryazarlık ve Yatırımcı Eğitimi Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme, Doğu Üniversitesi Dergisi,25 (1),241-259. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1301010>
- Dewi, V. I., Febrian, E., Effendi, N., Anwar, M., &Nidar, S. R. (2020). Financial LiteracyAndItsVariables: TheEvidencefromIndonesia. Economicsand Sociology,13 (3),133-154. doi:10.14254/2071-789X.2020/13-3/9
- Er, B, & Çetintaş, M. (2018). İşçilerde Finansal Okuryazarlık: Finansal Bilgi, Tutum Ve Davranış Eksenli Bir Araştırma, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,1 (2),61-71.
- Ergün B, Şahin A, Ergin E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,7 (34)
- Hasan M, Le T, Hoque A. (2021). How doesfinancialliteracyimpact on inclusivefinance? Financial Innovation,7:40 <https://doi.org/10.1186/s40854-021-00259-9>
- Gök, B., & Coşkun, A. (2020). Z Kuşağının Finansal Okuryazarlık Eğilimlerinin İncelenmesine İlişkin Bir Araştırma, Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,6 (1),356-366.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., &H.Seyrek, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Muhasebe Ve Finansman Dergisi (66),129-150. <https://doi.org/10.25095/mufad.396535>

- Temizel F, Bayram F (2011). Finansal okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler fakültesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,12 (1),73 - 86.
- Ünlüer, G. (2021). Sosyal Bilgiler Dersinde Finansal Okuryazarlık Becerisinin Etkinlikler Yoluyla Kazandırılmasına İlişkin Eylem Araştırması, Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi,7 (15),277-303.
- Yardımcıoğlu, M., & Yörük, A. (2016). Türkiye'deki Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu, Journal of Accounting and Taxation Studies,9 (2),173-207.
- Yılmaz, E., & Aslan, T. (2020). Finansal Okuryazarlık Ve Siirt Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Muhasebe Ve Finansman Dergisi (87),181-202. <https://doi.org/10.25095/mufad.756280>
- Yiğitbaş, Ş., Temeloğlu, E., & Şimşek, A. (2020). Ortaöğretim Çağındaki Gençlerde Finansal Eğitimin Finansal Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi. IBAD Sosyal Bilimler Dergisi411-432. <https://doi.org/10.21733/ibad.798756>
- OECD/INFE (2023). International survey of adult financial literacy, <http://www.oecd.org/termsandconditions>.
- Xu L, Zia B. (2016). Financial Literacy Around the World: An Overview of the Evidence with Practical Suggestions for the Way Forward World Bank Policy Research Working Paper No. 6107